

ГАЗЕТА
ВETERANІВ ВІЙНИ

З нами Правда, з нами Справедливість, з нами Чесність і Честь

Третій Тост

2022 рік • ЛИПЕНЬ • № 13-14 (709–710)

РІВНЯННЯ НА ГЕРОЯ-«АФГАНЦЯ»

Середній десантний корабель, який назвали на честь героя з Кіровоградщини Юрія Олефіренка, отримав відзнаку «За мужність та відвагу». Такий указ підписав Президент України Володимир Зеленський 23 червня.

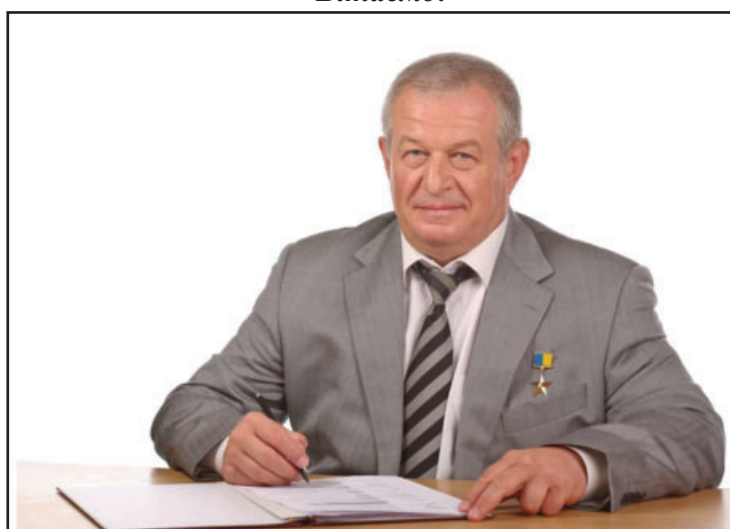
ЮРІЙ ОЛЕФІРЕНКО – ветеран війни в Афганістані, захисник України, люблячий чоловік і батько. Він загинув під час мінометного обстрілу на Донеччині 16 січня 2015 року, прикривши собою трьох бійців.

«Це гідна нагорода, – прокоментувала донька захисника Олеся Олефіренко. – Я знаю, що у корабля була велика місія. Він обороняв і захищав кілька областей. Брав на себе удари. Знаю, що хлопцям було дуже важко, вони потрапляли під обстріли, ризикували. Дуже вдячна бійцям, які там були. Корабель залишився цілий та неушкоджений завдяки їм».

Олеся розповіла, що вона разом із родиною відслідковують новини, пов'язані з кораблем. «Це важливо для нас. Адже корабель носить ім'я нашого захисника, нашого батька. Для нас це пам'ять. Ми переживаємо за хлопців, вони для нас – близькі люди».

Про ветерана-«афганця»
Юрія Олефіренка
читайте на 2-й стор.

Вітасмо!

Сергію Червонопиському – 65!

Ветерани України бажають Сергію Васильовичу миру і здоров'я, багато років щасливого життя у родині та активної діяльності на користь країні!

Про героя нашого часу читайте на 3-й стор.

ЗАХИСТ ПРАВ ВETERANІВ

прописаний у Плані відновлення України

Державна ветеранська політика була і залишається пріоритетним напрямом. Про це наголосила міністр у справах ветеранів України Юлія Лапунтіна.

МІНІСТР також нагадала, що керівництво країни завжди наголошувало на тому, що ветеранська політика має стати системним напрямом розвитку України.

У Плані відновлення України, який презентовано офіційно, окремим пунктом винесений «Захист прав ветеранів війни». Він визначає пріоритетні напрями – «Забезпечення системи соціальної підтримки ветеранів» і «Надання державою можливостей ветеранам безбар'єрно реалізувати свій професійний потенціал для власного розвитку та економічного розвитку держави».

«Наразі більшість наших ветеранів знову захищають країну на фронті. І ми маємо створити всі необхідні умови, щоб зі здобуттям Україною військової перемоги наші Захисники змогли долучитися до відновлення країни, стати в стрій на економічному фронті – стати «Воїнами відновлення», – наголосила Юлія Лапунтіна.

У Плані, зокрема, передбачено запровадити таку систему соціальної підтримки ветеранів, яка не лише полегшить їхні бойові травми та фінансові втрати, але й допоможе після закінчення служби бути реалізованим у соціально-економічному житті держави.

Також передбачено проведення комплексного огляду системи соціальної підтримки ветеранів, членів сімей загиблих Захисників і розроблення «мапи потреб» ветеранів з огляду на пріоритетні запити різних категорій ветеранів.

У пункті «Надання державою можливостей ветеранам безбар'єрно реалізувати свій професійний потенціал для власного розвитку та економічного розвитку держави» йдеться про розробку та імплементацію дорожньої карти системи переходу від військової служби до цивільного життя, а також про реалізацію умов рівного доступу до державних гарантій і послуг, зокрема через цифрові сервіси.

«Коли держава зможе повернути своїх Захисників у мирне життя – відновити їхнє фізичне, ментальне здоров'я, інтегрувати в економіку – після перемоги ми отримаємо додатковий потенціал для економічного розвитку як громада, так і всієї країни», – наголосила Юлія Лапунтіна.

У проекті Плану прописане необхідне нормативно-правове забезпечення, яке має розроблятися та впроваджуватися Мінветеранів спільно з іншими органами державної влади.

Також План містить перелік пропонуваного загальнонаціональних проектів, серед яких: створення системи переходу з військової кар'єри до цивільного життя; трансформація мережі госпіталів ветеранів війни у сучасні реабілітаційні центри; створення Національного військового меморіального кладовища та інші.

Зверніть увагу!

ПРИЙМАЮТЬСЯ КОНКУРСНІ ПРОПОЗИЦІЇ

Міністерство у справах ветеранів України оголошує Конкурс з визначення загальнодержавних програм (проектів, заходів), розроблених громадськими об'єднаннями ветеранів війни, для виконання (реалізації) яких надається фінансова підтримка у 2023 році. Конкурс проводитиметься з використанням сервісу е-конкурсів.

До УЧАСТІ запрошуються громадські об'єднання ветеранів війни, що зазначені у Реєстрі неприбуткових установ та організацій і зареєстровані як юридичні особи в установленому порядку не пізніше ніж за шість місяців до 22 червня 2022 року.

Конкурсні пропозиції, подані учасниками, мають спрямовуватись на виконання таких пріоритетних завдань:

1. Впровадження заходів, спрямованих на формування громадянської ідентичності та підвищення рівня національно-патріотичного виховання, зокрема, військово-патріотичного виховання дітей та молоді.

2. Героїзація образу ветеранів війни, загиблих (померлих) ветеранів

війни, а також загиблих (померлих) Захисників і Захисниць України в суспільстві.

3. Сприяння працевлаштуванню ветеранів війни та започаткуванню ними власної справи, підтримка ветеранських підприємницьких ініціатив.

4. Заходи з роз'яснення наявних прав і гарантій, що надаються ветеранам війни та членам їхніх сімей, а також моніторинг їх реалізації.

5. Соціальна адаптація ветеранів війни, у тому числі психологічна допомога ветеранам війни та членам їхніх сімей, членам сімей загиблих (померлих) ветеранів війни, членам сімей загиблих (померлих) Захисників і Захисниць України.

6. Розвиток фізичної культури і

спорту серед ветеранів війни та членів їхніх сімей.

7. Підвищення організаційної спроможності громадських об'єднань ветеранів війни.

8. Відзначення святкових, пам'ятних та історичних дат, пов'язаних з вшануванням та увічненням пам'яті ветеранів війни, захистом незалежності, суверенітету і територіальної цілісності України, формуванням соборності та державності, проголошення незалежності України, відвідування військових поховань і військових пам'ятників.

Ознайомитись з детальнішою інформацією про конкурс і подати конкурсну пропозицію можна за посиланням <https://cutt.ly/oKnXX9L> до 00.00 3 жовтня 2022 року.

У разі питань звертайтеся до Експертної групи взаємодії з громадськими об'єднаннями та розвитку ветеранського руху Директорату громадської ідентичності та ветеранського розвитку Мінветеранів: тел. (063) 227-09-36; e-mail: dsiv@mva.gov.ua.

«АФГАН» ЗНОВУ В СТРОЮ

У Хмельницькій міській територіальній громаді сформоване добровільче формування «АФГАН».

До його складу ввійшли переважно воїни-«афганці», котрі мають чималий досвід у веденні війни. Тепер формування виконує завдання з охорони об'єктів інфраструктури міста і області. Водночас воно є резервом, його добровольці готові стати на захист своєї території у разі посилення російської агресії.

З «афганцями» зустрілася голова обласної ради Віолета Лабазюк. Раніше на прохання добровільного формування спільно з благодійним фондом «Ми поруч» було передано вій-

ськову форму, взуття й необхідні продукти. Під час зустрічі говорили про подальшу співпрацю, взаємодію, спрямовану на поліпшення матеріально-технічного та

військового забезпечення формування.

Ірина КОЗАК.
Фото Хмельницької обласної ради.

ВОЄННІ ЗЛОЧИНИ, вчинені армією негодів в Україні

РОЗВ'ЯЗАВШИ криваву війну в Україні, росія вчиняє дії, які не мають виправдання ні з військової, ні з моральної точки зору. Про це зазначив Головнокомандувач Збройних Сил України Валерій Залужний. «Убивства цивільного населення, обстріли дитячих садочків, лікарень, житлових масивів, застосування

крилатих ракет по цивільному населенню, розстріл шкільних автобусів, блокування швидких — це неповний перелік воєнних злочинів, вчинених РФ проти населення України. Це злочини, які не мають строків давності. За їхнє вчинення немає амністії», — зазначив він.

Продовження теми – на 6-й стор.

У ніч на 12 липня російські окупанти завдали масованого ракетного удару по Миколаєву. Вони пошкодили багатопверховий, лікарню та школу.

Одна з ворожих ракет влучила у приміщення школи, де були розміщені шкільні музеї історії Другої світової війни та пам'яті воїнів-«афганців». «Вони нам розповідають, що потрібно пам'ятати минуле, але самі це минуле знищують. Пам'ятайте про нього. Тож фашисти, нацисти – це саме рашисти. Пам'ятаймо про це», – сказав міський голова Олександр Сенкевич.

Знай наших!

ВІД «СТУГНИ» ДО АВТОМАТА «МАЛЮК» Топ-10 найкращої української зброї на війні з Росією

«Фокус» поговорив із фронтовиками та військовими експертами, щоб дізнатися їхню думку про зброю українського виробництва, яка активно застосовується ЗСУ для відбиття російської агресії. Із початку повномасштабного вторгнення РФ в Україну армія використовує для боротьби з агресором усе доступне озброєння. На основі думки фронтовиків – офіцерів, бійців ЗСУ, а також військових експертів «Фокус» склав Топ-10 зброї українського виробництва. Список складений без градації від найкращого до найгіршого. До нього увійшла стрілецька зброя, реактивна артилерія, протитанковий комплекс, танк і БТР.

ПТРК «СТУГНА-П»

Розробка КБ «Луч», Київ. Знищує САУ та гелікоптери

ПРОТИТАНКОВИЙ РАКЕТНИЙ КОМПЛЕКС працює з лазерного наведення – це означає, що оператор повинен за вказівкою вести ракету до цілі протягом усього шляху до неї.

Експерт про ПТРК «Стugna-П». Координатор напрямку безпеки Центру політичних досліджень «Доктрина» Гліб Парфьонов упевнений, що «Стugna-П» стала одним із проривів для українського ВПК.

«Хорошою рекламою для «Стугни» стали безрезневі бої на півночі України. Плюс є, насамперед, дешевизна, ПТРК «Стugna» коштує 20 тисяч доларів, а «Джавелін» – 75 тисяч, –

пояснює експерт. – Це дуже важливо у війні на виснаження – швидко збирати й дешеві компоненти, які становлять смертельну загрозу для ворога, також слід зазначити наявність дистанційного керування, що дозволяє операторам із безпечного місця наводити ракету на ціль. Лазерне наведення ракети дозволяє точніше цілитися по противнику. Втім, кількість відео з потраплянням по техніці ворога говорить сама за себе. Сподіваюся, що після війни комплекс «Стugna-П» займе почесну нішу на світовому ринку», – резюмує Гліб Парфьонов.

ПРОТИКОРАБЕЛЬНИЙ КОМПЛЕКС «НЕПТУН»

Російський корабель іде... на дно

«НЕПТУН» – це протикорабельний комплекс, розроблений Державним київським конструкторським бюро «Луч». Він складається з кількох машин, включаючи пускові, транспортні машини та рухомий командний пункт. Сама ракета здатна вражати цілі на дистанції до 280 кілометрів. Декілька разів застосовувалася для ударів по російських кораблях у Чорному морі.

Найвідоміше застосування «Нептуна» – знищення флагмана Чорноморського флоту ракетного крейсера «Москва» (на знімку).

Флагман Чорноморського флоту «Москва» знищили ракетами «Нептуна». Основні характеристики РК «Нептуна»: дальність стрільби – від 7 до 280 км, маса ракети – 870 кг, маса бойової частини – 150 кг, швидкість польоту – 900 км/год, готовність до стрільби – 15 хвилин.

Що кажуть експерти про ракетний комплекс «Нептуна».

За словами експерта з питань флоту, автора книги «Військовоморська міць і її кордони» Максима Паламарчука, «Нептуна» – це п'ята ракета після американської Harpoon, французької Exocet, ізраїльської Gabriel і радянської П-15 «Терміт», яка має на своєму рахунку затоплені кораблі в бою.

«В умовах нинішньої війни закладати багато крилатих ракет бути не може, – каже Максим Паламарчук. – Як показує практика нашого супротивника, протикорабельні крилаті ракети можна використовувати також проти важливих об'єктів на суші. Це є аргументом на користь продовження виробництва за наявності такої можливості. Іншим важливим аспектом є забезпечення Україною розвитку власних оборонних технологій, що покращить її позиції у відносинах із партнерами. Втім, в умовах обмежених ресурсів української оборонної промисловості на період активних бойових дій може бути раціональніше концентрувати зусилля на виробництві дешевшої та простої, але масовішої зброї», – припускає експерт.

Ігаль ЛЕВІН,
«Воєнний Фокус».

(Закінчення в наступному номері).

Незабутні

Розповідаємо про життя і подвиг воїна-«афганця» Юрія Олефіренка, іменем якого названо середній десантний корабель ВМС Збройних Сил України.

ЮРІЙ БОРИСОВИЧ ОЛЕФІРЕНКО народився 27 квітня 1965 року в селі Криничеватому Бобринецького району Кіровоградської області у селянській родині, яка 1974-го переїхала на постійне місце проживання до районного центру – міста Бобринця.

Після закінчення Бобринецької середньої школи у травні 1983 року був призваний на строкову військову службу до лав Збройних Сил СРСР. З травня 1983 року обіймав посади розвідника-снайпера і старшого розвідника військових частин 83483 і 83391, дислокованих у Кіровограді.

Був направлений для подальшого проходження служби до складу Обмеженого контингенту радянських військ у Демократичній Республіці Афганістан, 20 вересня 1984 року призначений розвідником-снайпером першого підрозділу спецназу Головного розвідувального управління Генерального штабу ЗС СРСР у складі 40-ї армії – 459-ї окремої роти спеціального призначення (військова частина 44633, Кабул). Неодноразово брав участь у бойових операціях, нагороджений орденом Червоної Зірки та медаллю «За відвагу».

Завдяки видатним інтелектуальним здібностям під час постійних активних бойових дій досконало оволодів мовою фарсі, вільно спілкувався нею із місцевими жителями, навіть читав вірші, співав пісні. 1985 року був зарахований на надстрокову військову службу терміном на два роки до 30 травня 1987 року, цей термін був подовжений до 30 травня 1989 року. Згодом обіймав посаду начальника речової майстерні управління 40-ї армії (військова частина 86085).

1 серпня 1988 року Юрій Борисович вступив до Рязанського вищого повітряно-десантного командного училища ім. Ленінського комсомолу, закінчивши його 1992-го. У подальшому проходив службу в 50-му навчальному центрі спеціального призначення (в/ч 83483, згодом – А-0759, Кіровоград) на посадах командира групи, командира навчальної роти, старшого викладача циклу тактико-спеціальної підготовки, начальника штабу і командира навчального загону.

У квітні 2004 року був переведений для подальшого проходження служби до 73-го морського центру спеціального призначення (в/ч А-1594, Очаків Миколаївської області), обійнявши посаду заступника командира цієї військової частини.

З 2005 по 2008 рік навчався у Національній академії оборони України на факультеті підготовки фахівців оперативного-тактичного рівня.

НАРОДНИЙ ГЕРОЙ УКРАЇНИ

З 27 жовтня 2008-го по 30 жовтня 2009 року працював у складі місії української військової розвідки – невеличкого підрозділу, який брав участь в операціях НАТО у складі литовського контингенту Міжнародних сил сприяння безпеці в Афганістані (ISAF). Нагороджений медаллю «Захиснику Вітчизни», багатьма відомчими відзнаками Міністерства оборони України, пам'ятною медаллю НАТО «ISAF».

18 грудня 2010 року був звільнений з військової служби за віком. На заслуженому відпочинку займався громадською діяльністю, був обраний членом правління Кіровоградської обласної організації Української Спілки ветеранів Афганістану (воїнів-інтернаціоналістів).

Влітку 2014 року добровільно звернувся до військового комісаріату і добився призову на військову службу за мобілізацією, був призначений командиром 42-го батальйону територіальної оборони Кіровоградської області «Рух опору» (в/ч В-4750, з листопада 2014-го – 42-й мотопіхотний батальйон 57-ї окремої механізованої бригади), протягом трьох місяців перебування на цій посаді зробив усе можливе для створення і підготовки нової частини і безпосередньо очолював дії її підрозділів у районі АТО.

Після загибелі 16 серпня у районі АТО командира 73-го

морського центру спеціального призначення капітана 1 рангу Олексія Зінченка офіцери центру звернулися до командування ВМС Збройних Сил України з клопотанням про призначення на посаду командира військової частини найдостойнішого, на їхню думку, офіцера – капітана 1 рангу Юрія Борисовича очолив 73-й морський центр спеціального призначення і невдовзі знов повернувся до району АТО. Підпорядковані йому підрозділи морського спецназу успішно виконували бойові завдання зі спеціальної розвідки на непідконтрольній українським військам території, коригування вогню артилерії, виявлення та знищення незаконних збройних формувань. Капітан 1 рангу Олефіренко неодноразово особисто брав участь у бойових діях, завжди був для підлеглих прикладом мужності та професіоналізму.

16 січня 2015 року під час виконання завдання з коригування артилерійського вогню по позиціях бойовиків поблизу Павлополя Новоозавського району Донецької області Юрій Борисович за допомогою безпілотної літального апарату виявив місце розташування ворожої мінометної батареї, завдяки чому ударом артилерії ворожу позицію було знищено і припинено інтенсивний обстріл, під яким перебували мирні мешканці села. Проте одним із останніх залпів супротивнику вдалося накрити спостережний пункт 93-ї окремої механізованої бригади, де перебував капітан 1 рангу Олефіренко.

Ризикуючи власним життям, Юрій Борисович зіштовхнувся в укріпленнях трьох військовослужбовців, закривши їх собою від осколків мінометної міни, яка вибухнула у кількох метрах від них, і дістав при цьому множинні тяжкі поранення, від яких помер дорогою до госпіталю.

Посмертно нагороджений орденом Богдана Хмельницького третього ступеня, відзнакою «Народний Герой України».

Похований на Алеї Слави Ровенського цвинтаря міста Кропивницький.

Нове видання

ВИПРОБУВАННЯ НА МІЦНІСТЬ

С. В. Червонопіський. Війни та воєни. Десант у невідомість – випробування на міцність. Біографічні та документальні матеріали, мемуари, інтерв'ю: Київ, УСВА, 2022. – 364 с.: Іл. 120.

ВІРОБЛЕНА з роками безперервної роботи у державних і громадських організаціях звичка змушує час від часу підбивати її підсумки та намічати поточні й перспективні завдання.

Час – роки та десятиліття – пролітають стрімко. Не все, навіть, здавалося, найяскравіше, залишається в пам'яті. А особливості нашого часу в умовах інформаційної війни, коли окремі факти і навіть періоди життя зазнають збочення, вимагають фіксації реального, а не надуманого минулого.

Саме з цією метою без кон'юнктурного редагування підготовлено цей матеріал, в якому автор у більшості текстів замість займенника «я» користується, як у документах, своїм прізвищем.

Книжка багато в чому біографічна. У ній знайшлося місце і для відображення героїчного минулого предків славного українського роду та надій на щасливе життя його нащадків.

Але основний зміст книги пов'язаний із послідовними кроками автора ступенями його військової та громадянської кар'єри. Важкі кроки у військовій освіті:

Мінське Суворовське училище, Рязанське військове училище ВДВ, Національна академія ВМС України. Два роки у бойових діях в Афганістані у складі 350-го парашутно-десантного полку ВДВ. Про все це згадує автор та його товариші по службі на сторінках книги.

Тяжке поранення не вибило з «сідла життя» мужньої людини. Про це свідчать новели про створення найпотужнішої в Україні громадської організації ветеранів війни в Афганістані та інших зарубіжних країнах, формування Партії ветеранів Афганістану, фрагменти про роботу у Верховній Раді СРСР і Верховній Раді України, про керівництво Державним комітетом України у справах ветеранів, зокрема і про складні переговори з розшуку воїнів, що зникли безвісти в Афганістані, про меморіальну роботу, про співпрацю з церквою. Багато нового в деталях можна дізнатися з інтерв'ю автора засобом масової інформації, які розміщені в заключному розділі.

Книга розрахована на читача, здатного мислити та аналізувати події, прогнозувати майбутнє нашого суспільства.

Герой нашого часу

СЕРГІЙ ВАСИЛЬОВИЧ народився 6 липня 1957 року в Черкасах у сім'ї військовослужбовця і вчительки літератури. У роді Червонопиських, незважаючи на різні долі, панувала взаємоповага та особлива повага до старшого покоління. Усі були раді один одному під час зустрічей і тяглися до спілкування.

Діди відважно воювали в період фашистської навали у Другій світовій війні, про що свідчать їхні найпочесніші солдатські нагороди – медалі «За відвагу», «За бойові заслуги», ордени Слави та Вітчизняної війни. Батько, Василь Єфремович, став одним партизанським розвідником у загоні, де воював у славетний народний месник Іван Калашник.

Військова кар'єра Сергія була визначена самою Долею, яка не залишила йому вибору. Та й за складом характеру, і фізично, і морально він змалку був готовий до військової служби. Першим кроком до неї стало Мінське Суворовське військово-училище, а за ним було Рязанське вище повітряно-десантне училище, яке закінчив у 1978 році, та Українська Академія внутрішніх справ (1999).

У 1974–1981 – служба у Збройних Силах СРСР, учасник бойових дій в Афганістані, командир парашутно-десантної роти. При виконанні бойового завдання зазнав тяжке поранення, інвалід війни першої групи. За мужність та героїзм у виконанні військового обов'язку нагороджений двома орденами Червоної Зірки.

Звичайно, величезну роль у ставленні Сергія Васильовича до життя та роботи відіграла його мама Ніна Іванівна. Яке ж лихо у зв'язку з тяжким пораненням звалилося на всю сім'ю, в першу чергу на маму!

Саме добрі жіночі серця рідних людей були і залишаються джерелом його сили. Дружина Наташа, подолавши зрозумілий опір своїх близьких родичів, вийшла заміж за Сергія, враховуючи не найкращі військові звички та післявоєнний стан. Бог подарував сім'ї прекрасних дітей – Вадима та Дарину. А тепер увесь рід радіє життю наступного покоління – онуки Арини Вадимівни.

У 1983–1991 – керівник черкаських громадських молодіжних організацій (перший секретар міському ЛКСМУ).

З 1990 року – голова Української Спільноти ветеранів Афганістану (воїнів-інтернаціоналістів). Реалізував ініціативу зі створення перших в Україні житлових комплексів для молоді (МЖК). Створив потужну, єдину в Україні громадську організацію ветеранів війни в Афганістані, своєчасно її перереєстрував як незалежну всеукраїнську організацію соціального спрямування. Організував створення об'єднань (клубів і шкіл) військово-патріотичного

ІЗ СЛАВНОГО УКРАЇНСЬКОГО РОДУ

Сергію Васильовичу Червонопиському – 65!

виховання молоді та їхньої матеріальної бази.

У 1991 – народний депутат Верховної Ради СРСР, заступник голови Комітету ЗС СРСР у справах воїнів-інтернаціоналістів, член Комітету ЗС СРСР із міжнародних справ. Розробляв і домагався прийняття законодавчих актів щодо захисту соціальних прав учасників бойових дій на території зарубіжних держав. Автор законодавчої ініціативи про амністію учасників бойових дій, які не скоїли тяжких злочинів.

У 1992 – 2005 – голова Державного Комітету України у справах ветеранів. Сформував перший на території колишнього СРСР центральний орган вико-

пов'язаних із ліквідацією наслідків воєн і військових конфліктів.

У 2005–2007 – народний депутат Верховної Ради України 5-го скликання, перший заступник голови Комітету ВР України у справах ветеранів, інвалідів та пенсіонерів. Брав активну участь у керівництві роботою Комітету. Автор 8 законодавчих ініціатив про внесення змін до законів України соціального спрямування.

З 2008 року зосередив основну увагу на керівництві всеукраїнською громадською організацією як голова Української Спільноти ветеранів Афганістану (воїнів-інтернаціоналістів), на забезпеченні виконання її статутних завдань і напрямів діяльності, на цивільному контролі за дотри-

навчої влади з питань захисту прав ветеранів війни, забезпечив упродовж 13 років стабільну діяльність створеного Державного Комітету в законодавчій, нормотворчій та кадровій роботі, виконанні ініціативних програм протезування та виготовлення інвалідних візків за сучасними технологіями, житлового забезпечення ветеранів війни, впливу держави на громадські організації та їхню конструктивну співпрацю з органами влади.

Забезпечував виконання міжнародних гуманітарних програм,

манням соціального законодавства щодо членів сімей загиблих воїнів і померлих ветеранів, на подолання спроб розколу організації та зміцненні її єдності.

Був обраний координатором Східноєвропейської секції Постійної комісії у справах Європи Всесвітньої Федерації Ветеранів.

З 2014 року в умовах зовнішньої агресії на сході України в

період АТО та ООС переніс нагolos діяльності організації на передачу бойового досвіду ветеранів новому поколінню захисників Вітчизни, формуванню волонтерського руху на підтримку Збройних Сил України.

У 2019–2021 роках під час пандемії для збереження демократичних процедур у роботі організації використовував сучасні

методи комунікації для зміцнення єдності Спільноти, вживав заходів для реалізації пріоритетного медичного обслуговування, включаючи вакцинацію ветеранів і членів їхніх сімей.

З 2022 року на початку повномасштабної загарбницької війни з боку РФ з урахуванням обмежень за віком і станом здоров'я членів УСВА підтримував і взяв безпосередню участь в організації формувань територіальної самооборони, розробив рекомендації щодо адресної волонтерської допомоги між регіонами.

Долаючи моральні та матеріальні труднощі, що виникли з наведеною війною, наслідками пандемії, переосінкою міжнародних відносин, продовжує віддавати всі свої сили, здоров'я та накопичений досвід громадській і державній діяльності на захист України, її незалежності та територіальної цілісності, захоплюючи особистим прикладом усіх членів організації.

Приділяє велику увагу значенню церкви у житті родин ветеранів і процесах реабілітації, а також меморіальній роботі, збереженню правди про події і долі особистостей минулих років.

Герой України, генерал-лейтенант, доктор філософії в галузі політології.

Активно захоплюється науковою та творчою діяльністю. У вільний час – завзятий мислитель і рибалка.

Автор і співавтор книг: "Історіографія війни в Афганістані" (2005. – 96 с.), «Організований Афганський рух в Україні. Становлення та розвиток. Збірник статей» (2007. – 92 с.), «Військово-політична спецоперація СРСР в Афганістані: словник-довідник» (2008. – 458 с.), «Політичні та соціальні наслідки для України спецоперації СРСР в Афганістані 1979–1989 років та роль УСВА в їхньому подоланні», монографія (2008. – 156 с.), «Афганська арена. Військово-політична спецоперація СРСР 1979–1989 рр.: Довідник» (2014. – 458 с.), «Війни та воїни. Десант у невідомість – випробування на міцність» (2022. – 462 с.).

Автор понад 200 статей у ЗМІ з проблем соціальної політики, політичної історії, політології, ветеранського руху в Україні та зарубіжних країнах.

Нагороди: Герой України (2012 р.), орден Держави (2012 р.), орден Ярослава Мудрого 5 ступеня (2007 р.), орден Богдана Хмельницького 3 ступеня (1997 р.), орден Данила Галицького (2003 р.), два ордени Червоної Зірки (1980, 1981 рр.), медаль «Захиснику Вітчизни» (2002 р.), відомчі відзнаки, а також нагороди зарубіжних держав і неурядових організацій.

Наша історія

(Закінчення. Початок у попередньому номері).

УГОРЩИНА оголосила війну СРСР 27 червня 1941 року. Територіальних претензій до СРСР в Угорщині не було, але була й мотивація – «помста більшовикам за комуністичну революцію 1919 року в Угорщині».

1 липня 1941 року Угорщина направила на війну проти СРСР «Карпатську групу» (5 бригад загальною чисельністю 40 тисяч осіб), що воювала у складі німецької 17-ї армії в Україні.

У квітні 1942 року проти СРСР було відправлено угорську 2-у армію (близько 200 тисяч осіб). У червні 1942 року вона перейшла в наступ на Воронежському напрямку в рамках німецького наступу на південній ділянці німецько-радянського фронту.

Угорські окупаційні війська в СРСР і угорська армія, крім бойових дій на Східному фронті, брали участь у придушенні партизанського руху та каральних акціях проти мирного населення на окупованій території СРСР — в Білорусії, Україні, а також у Брянській та Курській областях РРФСР.

Наприкінці листопада 1941 року на Україну стали прибувати угорські бригади для виконання виключно поліцейських функцій на окупованих територіях.

За 1941–1943 рр. лише у Чернігові та навколишніх селах угорські війська взяли участь у винищенні 59749 радянських громадян.

Миру відома Корюківська трагедія – масове вбивство мирного населення селища Корюківка Чернігівської області, скоєне 1–2 березня 1943 року загонами СС, українською допомірною поліцією та солдатами угорської 105-ї легкої дивізії генерал-лейтенанта Золтана Йогана Алдя-Папа. Внаслідок каральної акції загинуло близько 6700 людей, що у кілька разів більше відомих масових убивств у білоруській Хатині, чеській Лідичі та французькому Орадурі й робить її наймасштабнішою у Другій світовій війні.

Угорські війська відзначалися жорстоким поводженням не лише з партизанами і мирним населенням, а й із радянськими військовополоненими. Значну частину військових злочинів угорських військ на території Радянського Союзу зафіксовано Надзвичайною державною комісією з встановлення й розслідування злочинів німецько-фашистських загартників та їхніх спільників.

У січні 1943 року угорська 2-а армія була практично знищена в ході радянського наступу (до 100 тисяч загинили і до 60 тисяч взятих у полон). У травні 1943 року залишки армії (близько 40 тисяч осіб) були відведені в Угорщину.

Восени 1944 року всі угорські збройні сили (три армії) воювали проти Червоної армії вже на території Угорщини, яка до цього часу залишалася єдиною союзницею гітлерівської Німеччини в Європі.

Бойові дії в Угорщині затягнулися майже на півроку. Це пояснювалося запеклим опором великого угруповання німецько-фашистських військ в Угорщині та політичним становищем у країні, в якій 25 років існував фашистський режим Хорті, що пригнічував будь-які спроби народу до опору.

При Хорті Угорщина залишалася королівством, але престол був вакантний після офіційного скінчення останнього короля Карла IV. Таким чином, Хорті став адміралом без флоту (Угорщина втратила вихід до моря) і регентом у королівстві без короля; офіційно він титулювався «його світлість регент Угорського королівства».

19 березня 1944 року гітлерівці відкрито окупували країну і зажадали від Хорті утворити новий, угодний їм уряд на чолі з Д. Стояї, який довгий час був послом у Берліні.

У зв'язку з військовими подіями в Румунії 25 серпня 1944 року угорський уряд обговорив питання подальшої участі країни у війні і прийняв рішення за допомогою німецьких військ не допустити Червону армію в Угорщину й виграти час для того, щоб дати можливість англійським військам окупувати країну.

Вихід Румунії з війни на боці Німеччини та оголошення нею війни

не тільки Німеччині, а й Угорщині, призвели до краху кабінету Д. Стояї, на зміну якому 29 серпня прийшов генерал-полковник Г. Лакатош. Але політика уряду не змінилася.

У цих умовах глава держави Хорті вирішив звернутися до США та Англії з проханням про укладання перемир'я. 22 вересня таємно від німців до штабу союзників у Казерті (біля Неаполя) прибув літаком генерал-полковник І. Надаї. Але там йому відповіли, що «Угорщина має звернутися до росіян...». Пояснюється це тим, що Червона армія наприкінці вересня вже вступила на територію Угорщини і розпочинати переговори про перемир'я можна було лише з радянським командуванням.

Хорті змушений був звернутися до радянської влади, і 1 жовтня 1944 року до Москви для переговорів прибула угорська делегація на чолі з генерал-полковником Г. Фараго. Угорський варіант угоди про перемир'я включав угоду СРСР на участь англійців і американців в окупації Угорщини і вільний вихід німецьких військ.

разом із сім'єю (дружиною, невісткою та онуком) під нагляд до Німеччини.

Війська 4-го Українського фронту, діючи на території Закарпатської України спільно з 1-м Українським фронтом, завершили визволення її та України в цілому від угорсько-німецької окупації 28 жовтня 1944 року.

Угоду про перемир'я з Угорщиною було підписано 20 січня 1945 року у Москві. Вона мала набути чинності з моменту підписання. Від СРСР, США та Великобританії угоду підписав Ворошилов Климент Єфремович, представник Союзного (Радянського) Головнокомандування, Маршал Радянського Союзу.

Під час підписання документа були присутні як спостерігачі й свідки представники Чехословацької та Югославії.

Першим пунктом умови говорилося, що Угорщина вийшла з війни, розірвала відносини з Німеччиною, оголосила їй війну, зобов'язуючись інтернувати всіх громадян Німеччини на своїй території, виставити проти Німеччини не менше 8 піхотних дивізій

Підписання капітуляції в Люнебурзькій пустині.

самостійно приймали рішення про капітуляцію довірених їм військ.

Часткові капітуляції великих з'єднань і гарнізонів передували загальній капітуляції Німеччини.

9 квітня 1945 року після триденного штурму фортеці Кенігсберга німецький гарнізон капітулював за наказом команданта міста і фортеці генерала

заході й продовжуючи їх проти англо-американських військ лише тією мірою, якою вони перешкоджатимуть спробам німецьких військ ухилитися від Червоної армії. Військам рекомендувалося проводити політику приватних капітуляцій на рівні груп армій і нижче.

4 травня 1945 року британський фельдмаршал Бернард Монгомери прийняв беззастережну

ПЕРЕМОЖНИЙ 1945-й Капітуляція противника

Підписання Акту про беззастережну капітуляцію фашистської Німеччини.

Гітлерівське командування, дізнавшись про наміри Хорті "зрадити Німеччину", терміново перекинуло в район Будапешта великі танкові сили. Крім того, наказом по військам групи армій «Південь» від 4 жовтня 1944 року передбачалася низка заходів щодо припинення антинімецької діяльності, встановлювався контроль за засобами зв'язку угорських воєначальників і представників влади, а також безпосереднє спостереження за вищим угорським командуванням через офіцерів зв'язку.

З урахуванням нестійкого політичного становища Угорщини та оперативного-стратегічної обстановки на південному фланзі радянсько-німецького фронту Ставка Верховного Головнокомандування поставила завдання 2-му та 4-му Українським фронтам розпочати розгром німецько-фашистського угруповання в Угорщині та вивести його з війни на боці Німеччини. Дії фронтів координував представник Ставки Маршал Радянського Союзу С. К. Тимошенко.

Наступ 2-го Українського фронту на території Угорщини розпочато 6 жовтня. 15 жовтня 1944 року Хорті по радіо передав заяву, в якій говорилося, що Німеччина вже прогнала війну і Угорщині необхідно подбати про свої інтереси. Хорті повідомив, що він звернувся до СРСР, США, Англії з проханням про укладання перемир'я. Однак вивести свою країну з війни Хорті, на відміну від короля Румунії Міхая І, не вдалося. У Будапешті стався підтриманий Німеччиною державний переворот, а син Хорті – Міклош Хорті-молодший був викрадений загоном СС під керівництвом Отто Скорцені та взятий у заручники.

16 жовтня німці усунули Хорті від влади і запропонували йому письмово відмовитися від посади регента на користь керівника угорської фашистської організації «Схрещені стріли» Салаші. За це йому та його сім'ї було обіцяно безпеку. Хорті дав згоду, після чого гітлерівці відправили його

під загальним керівництвом радянського головнокомандування.

Однак бої в Угорщині тривали з особливою запеклістю, змінним успіхом і великими втратами з обох боків. Столиця країни з численним гарнізоном була заблокована. Щоб уникнути значних втрат і руйнувань, командування Червоної армії, командувачі фронтами Маршали Радянського Союзу Малиновський і Толбухін направили ультиматум, в якому запропонували противнику гуманні умови капітуляції. Але парламентарі капітан М. Штейнмец та І. Остапенко були вбиті, ультиматум – відкинуто.

Внаслідок ліквідації оточеного 188-тисячного угруповання 13 лютого 1945 року столицю Угорщини було очищено від супротивника. У складі підрозділів Червоної армії у визволенні столиці брали участь підрозділи угорських військовослужбовців.

Бої за визволення Угорщини закінчилися лише у квітні 1945 року, але деякі угорські частини продовжували воювати на території Австрії аж до капітуляції Німеччини 8 травня 1945 року.

29 червня 1945 року було укладено Договір між СРСР і Чехословацькою республікою, на основі якого Закарпатська Україна увійшла до складу УРСР.

НІМЕЧЧИНА. На кінцевій стадії війни в Європі німецькі відокремлені групи військ або гарнізонів у багатьох випадках капітулювали, вимовляючи собі певні умови.

На початку травня 1945 року воєнний стан фашистської Німеччини став безнадійним. Керівники Рейху А. Гітлер та Й. Геббельс покінчили життя самогубством, призначивши наступником у керівництві імперії, що гине, генерала Деніца.

Війська вермахту та їхніх союзників продовжували чинити опір на східному фронті, одночасно спрямовували потоки біженців і військ для задачі у полон на захід. Командири частин і з'єднань, начальники гарнізонів вже

Вермахта Отто Ляша, який підписав акт про капітуляцію.

29 квітня 1945 року командування групи армій «С» загальною чисельністю близько 1 млн осіб підписало капітуляцію в італійському місті Казерті, 2 травня склали зброю на своїх умовах.

Під час штурму Берліна увечері 30 квітня німецька сторона запросила радянську сторону про припинення вогню для переговорів. 1 травня до штабу 8-ї гвардійської армії генерала В. І. Чуйкова прибув начальник генерального штабу німецьких сухопутних військ генерал Кребс, який повідомив про самогубство Гітлера і запропонував від нового уряду Німеччини укласти перемир'я. Пропозицію було передано Сталіну, який підтвердив категоричну вимогу про беззастережну капітуляцію. 1 травня о 18:00 новий уряд Німеччини відхилив вимогу про беззастережну капітуляцію, і радянські війська з новою силою відновили штурм міста.

О першій годині ночі 2 травня радіостанціями 1-го Білоруського фронту отримано повідомлення російською: «Просимо припинити вогонь. Надсилаємо переговорників на Потсдамський міст». Німецький офіцер, який прибув у призначене місце, від імені командувача оборони Берліна генерала Вейдлінга повідомив про готовність берлінського гарнізону припинити опір. О 6-й ранку 2 травня генерал артилерії Вейдлінг у супроводі трьох німецьких генералів перейшов лінію фронту і здався в полон. Через годину, перебуваючи у штабі 8-ї гвардійської армії, він написав наказ про капітуляцію, який був розмножений і за допомогою гучномовних установок і радіо доведений до частин, що оборонялися в центрі Берліна. У міру доведення цього наказу до тих, хто оборонявся, опір у місті припинявся.

2 травня 1945 року Карл Деніц як новий глава Німеччини провів нараду з членами новоствореного німецького уряду, де було прийнято рішення врятувати якомога більше німців від Червоної армії, уникаючи військових дій на

військову капітуляцію в Люнебурзькій пустині неподалік Гамбурга у головнокомандувача німецькими ВМС адмірала флоту Ганса-Георга Фрідебурга всіх німецьких збройних сил у Голландії, та Данії, Шлезвіг-Гольштейні та Північно-західній Німеччині. Капітуляція набирала чинності 5 травня о 8:00. Число сухопутних, морських і повітряних сил Німеччини, що брали участь у цій здачі, становило близько 1 млн осіб.

О 14:30 4 травня 1945 року німецький генерал Герман Ферч наказав скласти зброю німецьким військам між богемськими горами і річкою Верхня Інн у Баварії перед американським генералом Джейком Л. Деверсом, командувачем американської групи 6-ї армії.

5 травня 1945 року генерал піхоти Ф. Шульц, який представляв командування групою армій «G», підписав капітуляцію перед американським генералом Д. Деверсом у селищі Хар біля Мюнхена. У результаті залишки трьох піхотних і однієї танкової армії склали зброю в Баварії та Західній Австрії.

Облога радянськими військами міста-фортеці Бреслау (нині Вроцлав) тривала з 13 лютого до 6 травня 1945 року. Вранці 6 травня відбулися переговори про капітуляцію коменданта фортеці німецького генерала Германа Ніхофа з командувачем радянської 6-ї армії генерал-лейтенантом В. О. Глуздовським. Пізно увечері до міста увійшли радянські війська. Протягом наступного дня відбувалося роззброєння частин Вермахту. У полон було взято майже 45 тисяч солдатів і офіцерів противника. Більшу частину їх було направлено в табір у Хундсфельді.

Нормандські острови були зайняті німецькими військами з червня 1940 року, і в останні дні війни втратили зв'язок із верховним командуванням. Тому 7 травня на пропозицію британців капітулювати відповіли відмовою, посилавшись на відсутність наказу з Берліна.

Проте, коли 8 травня о 3-й годині дня почули виступ Черчілля по радіо про закінчення війни, німці погодилися на зустріч у морі для переговорів про умови капітуляції. Для переговорів тральщиком прибув німецький молодший офіцер Циммерман, який заявив, що він уповноважений лише забрати текст умов капітуляції. Наступного дня на есминець прибув генерал-майор Зігфрід Хейне для підписання акта капітуляції. Його підписали на палубі корабля, використовуючи замість стола діжку з-під рому. Вісім примірників акта засвідчили повернення островів знову під юрисдикцію Великобританії.

Подібних капітуляцій великих

військових частин і маленьких гарнізонів останніми днями війни було підписано кілька десятків. Проте вони мали лише військове значення для конкретних військових підрозділів, міст чи фортець. Для світового визнання капітуляції Німеччини був потрібен інший документ, що мав би більш політичне значення, ніж локальне військове.

Проект документа про беззастережну капітуляцію Німеччини з січня 1944 року розробляла Європейська консультативна комісія (ЕКК). Цей обширний документ під назвою «Умови капітуляції Німеччини» був узгоджений наприкінці липня 1944 року й схвалений главами союзних урядів і став основою декларації про поразку Німеччини, яку було підписано через місяць після підписання актів про військову капітуляцію.

Документ був направлений до Головного командування союзних сил (SHAEP), де його приймали не як обов'язкову інструкцію, а як рекомендацію. Тому, коли 4-5 травня 1945 року до головного командувача союзних сил генерала Ейзенхауера прибули уповноважені представники на чолі з адміралом Фрідебургом і питання про капітуляцію Німеччини постало практично, у SHAEP розробили свій короткий, чисто військовий документ, який зрештою і став актом про капітуляцію. Текст було складено групою офіцерів штабу союзного головнокомандувача Дуайта Ейзенхауера. Щоб текст акта про військову капітуляцію не суперечив документу ЕКК, до нього було додано статтю 4, яка передбачала можливість заміни цього акта «іншим генеральним документом про капітуляцію, укладеним Об'єднаними Націями або від їхнього імені».

6 травня у SHAEP були викликані представники союзницьких командувачів: члени радянської місії генерал Суслопаров і полковник Зенькович, а також заступник начальника Вищого штабу національної оборони Франції генерал Севез, яким повідомили про майбутнє підписання акта про капітуляцію.

Переговори проходили у приміщенні оперативного відділу союзного штабу в колишній будівлі школи. Фрідебург запропонував капітуляцію німецьких військ, що залишилися на Західному фронті. Союзники її відкинули й вимагали загальної капітуляції.

Фрідебург телеграфував Деніцу, просячи дозволу підписати спільну капітуляцію або надіслати іншого уповноваженого. У зв'язку з цим до Реймсу 6 травня прибув Альфред Йодль. Після годинної дискусії союзники дійшли висновку, що німці просто тягнуть час, щоб встигнути переправити на Захід якнайбільше військ і біженців. Ейзенхауер погрожував негайно закрити весь фронт союзників і силою зупинити потік біженців через розташування союзних військ. Лише після опівночі 7 травня Йодль отримав право підписати документ відповідно до запропонованих умов.

Церемонію підписання було призначено на 2.30 7 травня. Відповідно до акта німецькі війська мали припинити військові дії о 23:01 за центральноєвропейським часом 8 травня, тобто майже через дві доби після підписання.

Ейзенхауер відмовився брати участь у церемонії підписання акта з протокольних міркувань, оскільки німецьку сторону представляв начальник штабу, а не головнокомандувач — церемонія, в такий спосіб, мала відбуватися на рівні начальників штабів.

Генерал І. О. Суслопаров не мав повноважень підписувати капітуляцію. Він направив запит до Москви, але відповіді на початок процедури не отримав. Тому генерал діяв на свій страх і ризик. Акт було підписано 7 травня о 2:41 (за центральноєвропейським часом) у Реймсі (Франція) начальником оперативного штабу Верховного командування німецької армії генерал-полковником Альфредом Йодлем.

Капітуляцію прийняли від СРСР — представник Ставки Верховного Головнокомандування при командувачі союзників генерал-майор І. О. Суслопаров, від англо-американської сторони — генерал-лейтенант армії США, начальник Головного штабу Союзних експе-

диційних сил Уолтер Беделл Сміт. Акт підписав також заступник начальника Штабу національної оборони Франції бригадний генерал Франсуа Севез як свідок.

Верховне Головнокомандування Червоної армії та керівництво СРСР зажадало, щоб остаточний Акт про беззастережну капітуляцію фашистської Німеччини був підписаний вихідно на рівні в столиці поваленої Німеччини.

Союзники погодилися з цією вимогою і Акт був підписаний в ніч з 8 на 9 травня 1945 року в 0 годин 43 хвилини у передмісті Берліна

Церемонія підписання Акту про капітуляцію Японії.

Карлсхорсті у вцілілій від бомбардувань двоповерховій будівлі колишньої ідальної військово-інженерного училища. Акт про беззастережну капітуляцію фашистської Німеччини підписали з боку Німеччини фельдмаршал Кейтель, колишній начальник штабу верховного командування Вермахту, адмірал Фріденбург, колишній головком Військово-морських сил, і генерал авіації Штумпф.

Від імені Верховного Головнокомандування Червоної армії Акт було підписано Маршалом Радянського Союзу Г. К. Жуковим, а від імені Верховного Командування Союзних експедиційних сил — Головним маршалом авіації Артуром Теддером.

Незважаючи на капітуляцію нацистської Німеччини, бойові дії продовжилися в Європі й після 8 травня 1945 року.

Рано-вранці 9 травня 1945 року танкісти 1-го Українського фронту під командуванням Маршала І. С. Конєва вступили до Праги. За перемовинами заганами до міста підтягувалися основні сили. Дивізії СС, які не встигли евакуюватися раніше, чинили опір до 16.00, після чого здалися на милість переможців. Загалом у боях за Прагу загинуло понад 1000 радянських військових, саме 9 травня — 54. Радянські війська продовжили рух у західному напрямку і 10 травня зустрілися з американцями біля Ческе-Будеїйовице та Хемніца. Того ж дня підрозділи німецької групи армій «Центр» почали масово здаватися у полон. При цьому окремі частини стояли на смерть. Командувач групи Фердинанд Шернер був захоплений американцями 15 травня і потім виданий радянському командуванню. До 1955 року він перебував у в'язницях і таборах СРСР.

11 травня частини Червоної армії та американська артилерія розгромили біля Пршибрама табір керівника управління СС у Богемії та Моравії Карла-Фрідріха фон Пюклера-Бургхауса, навколо якого групувалися есесівці, що втекли з Праги.

Червона армія боролася у Чехословаччині із залишками німецьких сил, включаючи підрозділи «власівців», до 16 травня. Сам голова Комітету визволення народів Росії А. Власов був захоплений військовослужбовцями 25-го танкового корпусу 13-ї армії 1-го Українського фронту неподалік Пльзеня 12 травня 1945 року. Перед цим він відмовився від пропозиції диктатора Франсіско Франко про евакуацію до Іспанії, а також про переїзд в американську зону окупації. Приблизно водночас американцям здався командувач 1-ї дивізії ВС КВНР Сергій Буняченко, незабаром виданий радянській стороні. Англії, у свою чергу, наприкінці місяця передали СРСР затриманих білогвардійських генералів Петра Краснова, Андрія Шкуро, Султана Клич-Гірея та інших. Під

час Другої світової війни ці представники російської еміграції співпрацювали із Третім рейхом.

18 травня на півночі Італії перед англійцями капітулював Козачий стан — військова організація у складі Вермахту, що об'єднувала антирадянські козацькі формування. За умовами Ялтинської конференції полонених козаків видали СРСР. Акція відбулася у Лієнці.

Заеклі бої точилися до 9 травня 1945 року в Курляндії (західна Латвія). Зайняти Лієпаю частини Червоної армії змогли лише у день капітуляції Німеччини. А 10 травня, дізнавшись про підпи-

Вермахту «Цариця Тамара». Напавши на німців уночі, вони вчинили масову різанину. Наступного дня з материка до нацистів почали надходити підкріплення. Бої тривали більше місяця — до 20 травня, коли канадці, висадившись на Тексел, роззброїли німців згідно з умовами капітуляції. Грузини втратили на цей момент понад 2/3 батальйону. У живих залишилися 228 учасників повстання.

Останніми офіційними німецькими військовими можна вважати загін на Шпіцбергені у складі офіцера і дев'яти солдатів, відправ-

проти американсько-англійських військ.

Проте бойові дії не припинялися. Тільки до перших днів вересня 1945 року Червона армія завершила знищення вогнищ опору японських військ на Далекому Сході, включаючи Китай, Корею, острів Сахалін і Курильські острови.

Для загальної капітуляції японських збройних сил уряд США 12 серпня 1945 року запропонував кандидатуру Верховного головнокомандувача союзних армій на Далекому Сході генерала Д. Макарура. Радянський уряд погодився з такою пропозицією і призначив генерал-лейтенанта К. М. Дерев'янка представником СРСР при Верховному головнокомандувачі союзних армій на Далекому Сході.

2 вересня 1945 року в Токійській бухті на борту американського лінкора «Міссурі» відбулася церемонія підписання Акту про капітуляцію.

Під Актом поставили свої підписи представники союзних держав: від імені всіх союзних націй — Верховний командувач генерал Д. Макарут, від імені США — адмірал Ч. Німіц, від імені Китаю — гомінданівський генерал Су Юнчан, від імені Великої Британії — адмірал Фрезер, від імені СРСР — генерал-лейтенант Дерев'янка К. М. При підписанні Акту були присутні від Червоної армії також генерал-майор авіації Воронков М. М. і контр-адмірал Стеценко А. М. Далі під Актом були підписи представників Австралії, Канади, Франції, Голландії, Нової Зеландії.

До 2 вересня 1945 року закінчилася капітуляція японських військ, що діяли проти Червоної армії. 2 вересня капітулювали також залишки японських військ на Філіппінах.

Роззброєння і полон японців на інших театрах військових дій затягнулися. 5 вересня британські війська висадилися в Сінгапурі й 12 серпня там було підписано Акт про капітуляцію японських збройних сил у Південно-Східній Азії, 14 вересня така сама церемонія відбулася в Малайї, 15 вересня — у Новій Гвінеї та Північному Борнео. 16 вересня британські війська вступили в Сянган (Гонконг). Передбачалося, що це місто буде повернуто Китаю, а потім перетворено на «вільний порт». Але воно довгі роки залишалося надалі під владою Великобританії.

В. АБЛАЗОВ.

1945 року від імені Радянського Союзу К. М. Дерев'янку підписав Акт капітуляції Японії.

Учасник Великої Вітчизняної війни з першого дня на посаді заступника начальника розвідвідділу штабу Північно-Західного фронту. З 29 червня 1941 року — в. о. начальника розвідвідділу штабу Північно-Західного фронту. У цій якості він у серпні 1941 року очолив рейд у тил німецьких військ, під час якого з концтабору під Старою Руссою було звільнено близько двох тисяч полонених червоноармійців.

З травня 1942 року — начальник штабу 53-ї армії Північно-Західного фронту, яка з липня 1943

року воювала на Степовому фронті. З травня 1942 року К. М. Дерев'янку був призначений начальником штабу 53-ї армії і того ж дня нагороджений орденом Червоної Зірки, йому було присвоєно військове звання генерал-майора (за поданням начштабу фронту М. Ф. Ватутіна і замначштаба О. М. Василевського). З грудня 1943 року — начальник штабу 57-ї армії на 2-му Українському та 3-му Українському фронтах. З червня 1944 — начальник штабу 4-ї гвардійської армії на цих же фронтах. Брав участь у Дем'янській наступальній операції 1943 року, в Курській битві, у битві за Дніпро, у Корсунь-Шевченківській, Березнегівато-Снігурівській, Одеській, Ясько-Кишинівській, Будапештській, Віденській, Грацько-Амштеттенській операціях.

У 1945 році генерал-лейтенант Дерев'янку якийсь час представляв СРСР у Союзній Раді з Австрії.

У зв'язку з майбутньою війною з Японією в червні 1945 року був переведений на Далекій Схід на посаду начальника штабу 35-ї армії. Але у липні призначений представником Головного командування радянських військ на Далекому Сході при штабі Верховного командувача союзними військами на Тихому океані генерала Д. Макарура.

У Манілі 27 серпня К. М. Дерев'янку отримав телеграмою наказ про перепідпорядку-

Дерев'янку Кузьма Миколайович (14 листопада 1904 — 30 грудня 1954) — радянський воєначальник, генерал-лейтенант. Герой України (2007).

вання Ставці Верховного головнокомандування та повноваження на підписання Акту про беззастережну капітуляцію Японії від імені Радянського Верховного головнокомандування. 30 серпня разом із Макаруром і представниками країн-союзників К. М. Дерев'янку прибув до Японії, а 2 вересня 1945 року взяв участь у церемонії підписання акта капітуляції.

Після цього за дорученням керівництва країни з величезною небезпечкою для здоров'я генерал кілька разів відвідує міста Хіросіму і Нагасакі після американського атомного бомбардування. Складши про побачене детальний звіт, він разом з альбомом фотографій представив його в Генштаб, а потім особисто Сталіну при доповіді 5 жовтня 1945 року.

Матеріали К. М. Дерев'янка про атомне бомбардування були використані для активізації розробки радянської атомної зброї.

Надалі К. М. Дерев'янку був призначений представником СРСР у створеній у грудні 1945 року Союзній раді для Японії з місцем перебування в Токіо (головною якою було призначено головнокомандувача окупаційних сил союзників генерала Макарура). Беручи участь у роботі ради, активно обстоював думку Радянського Союзу з питань управління окупованою Японією.

Союзна рада припинила своє існування 1951 року через розбіжності СРСР і США за Сан-Франциським мирним договором. Але ще раніше, у серпні 1950 року К. М. Дерев'янка перевели до Москви, де у вересні того ж року він був призначений начальником кафедри збройних сил іноземних держав Військової академії Радянської армії. Потім був начальником управління інформації Головного розвідуправління (ГРУ) Генерального штабу Радянської армії.

Внаслідок радіоактивного опромінення під час відвідування Хіросіми і Нагасакі здоров'я К. М. Дерев'янка серйозно погіршилося і після тривалої тяжкої хвороби 30 грудня 1954 року він помер.

Звичайний рашизм

Мариуполь.

Агенція ArmiaInform спробувала з понад десятків тисяч зафіксованих слідчими Національної поліції воєнних злочинів РФ скласти список десятків найжахливіших із них, які сталися до початку липня.

ЗНИЩЕННЯ МАРІУПОЛЯ

У Мариуполі загинуло приблизно 22 тисячі осіб, 50% міста повністю спалено, 90% критичної інфраструктури зруйновано.

«Ми стоїмо на порозі складної епідеміологічної ситуації. У місті не працює система вивезення сміття. До цього додаються вимушені та стихійні поховання, які були поверхневі. Вся це суміш рухається в бік річок і моря, колодязів», — наголосив міський голова Мариуполя Вадим Бойченко. Він також повідомив, що в місті «вже ходять холера, дизентерія та інші інфекційні захворювання», але «російські окупаційні сили це приховують».

«Напад на незахищені та такі, що не є воєнними цілями, міста, села, житлові приміщення чи будівлі чи їх обстріл із застосування будь-яких засобів; умисний цілеспрямований напад на цивільне населення чи окремих цивільних осіб, які не беруть безпосередньої участі у воєнних діях», — пряме порушення Женевських конвенцій від 12 серпня 1949 року (стаття 8 (2) (b) Римського статуту).

БУЧАНСЬКА ТРАГЕДІЯ

Масове вбивство цивільного населення в цьому місті Київської області, що супроводжувалося викраденнями, тортурами, зґвалтуваннями, у тому числі дітей, і мародерством. Загинуло понад 420 жителів міста.

Основним способом убивства був розстріл у потилицю. Особливу жорстокість росіяни виявили в останні дні окупації безпосередньо перед відступом, зокрема, стратили майже всіх чоловіків від 18 до 60 років, що залишилися в окупованому місті.

Вітчизняні й світові ЗМІ писали, що після того, як українські збройні сили звільнили Київську область, вони стали свідками шокуючого розорення території: тіла на дорогах, свідчення страт мирних жителів, масові поховання, убиті діти.

«Умисні вбивства, тортури чи нелюдське поводження, умисне завдання сильних страждань чи загодяння важких тілесних ушкоджень» вважаються грубими порушеннями Женевських конвенцій від 12 серпня 1949 року (стаття 8 (2) (a) Римського статуту).

РАКЕТНИЙ УДАР ПО ТОРГОВИМУ ЦЕНТРУ В КРЕМЕНЧУКУ

Ракетний удар по ТЦ «Амстор» в Кременчуку 27 червня. Ракети Х-22 росія запустила зі стратегічних бомбардувальників Ту-22М3, що злетіли з аеродрому Шайковка, а пуски здійснювали з Курської області.

У торговому центрі під час удару перебувало понад тисячу людей, наразі відомо про 18 загиблих, 57 поранених.

Президент України Володимир Зеленський назвав це одним з найбільш зухвалих терористичних актів в історії Європи. «Бити ракетами по цивільних об'єктах можуть лише абсолютно відморозжені терористи, яким не має бути місця на землі. І це не помилкові влучання ракет у

Кременчук.

Збитки сільського господарства України у зв'язку з агресією і блокадою портів уже становлять 4 мільярди 300 мільйонів доларів. За повідомленням Мінагрополітики, рашисти вивезли з України щонайменше 400 тисяч тонн зерна.

За словами міністра Миколи Сольського, блокування українських портів — це оголошення війни продовольчій безпеці світу. Україна належить до Топ-3 постачальників продовольства на світовий ринок. «Ми — п'яті у світі за експортом пшениці, посідаємо четверту сходинку за реалізацією кукурудзи, третю — ячменю та першу — сояникової олії. Блокування ро-

ВОЄННІ ЗЛОЧИНИ, вчинені армією нелюдів в Україні

Буча.

дитсадки, школи, ТРЦ, житлові будинки, це прораксовані удари окупантів. Росія має бути визнана державою — спонсором тероризму. Світ здатний, а отже, повинен зупинити російський терор», — написав у своєму офіційному Telegram-каналі Володимир Зеленський.

«Умисний напад на цивільні об'єкти, тобто об'єкти, які не є воєнними цілями» — серйозне порушення законів та звичаїв війни (стаття 8 (2) (b) Римського статуту).

ВИКРАДЕННЯ Й ПРИМУСОВЕ ПЕРЕСЕЛЕННЯ УКРАЇНСЬКИХ ДІТЕЙ

Російські окупанти примусово переселили у віддалені райони РФ понад 1,1 млн осіб. При цьому українцям видають документи, які забороняють залишати російські регіони протягом двох років. Частина заручників переселяють до Сибіру й за полярне коло.

рф депортувала на свою територію та у білорусь, а також насильно переселила на тимчасово окуповані території України понад 234 тисячі неповнолітніх. Про це повідомила Уповноважена Президента з прав дитини та дитячої реабілітації Дар'я Герасимчук. Вона наголосила, що такі дії є незаконними, забороненими міжнародним правом, і Україна буде боротися за кожну дитину.

За її словами, ці дії загартувалися: «Вони довго готувалися до цього... Це частина їхньої «програми денацифікації та денационалізації» маленьких українців, коли вони їх викрадають і переміщують, коли вони їм змінюють громадянство... Це заборонено Женевською конвенцією».

«Переміщення частини чи всього населення окупованої території як в межах відповідної території, так і за її межі» — воєнний злочин за ст. 8 (2) (b) Римського статуту.

Ст. 11 Конвенції про права дитини зобов'язує «держави-учасниці вживати заходів для боротьби з незаконним переміщенням і поверненням дітей із-за кордону».

БЛОКАДА УКРАЇНСЬКИХ ПОРТІВ І КРАДІЖКА УКРАЇНСЬКОГО ЗЕРНА

З 18 українських морських портів 9 — захоплені, 6 — заблоковані з моря.

але тяжкі травми не дозволили лікарям це зробити: у жінки був роздроблений таз, їй відірвало ногу.

Міністр закордонних справ росії лавров згодом заявляв, що цей пологовий будинок використовувався як військова база. Він намагався переконати світову спільноту, що «українські ультранационалісти вигнали звідти всіх породіль і персонал, після чого

Харків.

Блокада українського порту.

ЗАГРОЗА ЯДЕРНОЇ КАТАСТРОФИ ВНАСЛІДОК ПОШКОДЖЕННЯ УКРАЇНСЬКИХ АЕС

4 березня були обстріляні будівлі та блоки найбільшої в Європі Запорізької атомної електростанції. В результаті обстрілу пошкоджено перший енергоблок. 16 квітня три російські ракети могли поцілити в ядерний реактор Південноукраїнської АЕС. 25 квітня 2022 року були зафіксовані дві російські крилаті ракети, що пролетіли у критичній близькості до ядерних об'єктів Хмельницької АЕС. 26 квітня дві крилаті ракети пролетіли на малій висоті над Запорізькою АЕС. 5 червня російська ракета пролетіла критично низько над Південноукраїнською АЕС.

Своїми ракетними ударами РФ наражає весь світ на небезпеку знищення.

«Кожна держава-учасниця зобов'язується не вдаватися до військового чи будь-якого іншого ворожого використання засобів впливу на природне середовище, які мають широкі, довгострокові або серйозні наслідки...» — Конвенція про заборону військового чи будь-якого іншого ворожого використання засобів впливу на природне середовище.

АВІАУДАР ПО МАРІУПОЛЬСЬКОМУ ПОЛОГОВОМУ БУДИНКУ

Рашисти завдали авіаудар по мариупольському пологовому будинку й дитячій лікарні 9 березня. Загинуло троє людей, серед них дитина, 17 людей дістали поранення.

Вагітну жінку, яка була поранена під час обстрілу, перевезли до іншої лікарні. Дитина народилася шляхом кесаревого розтину, але не мала ознак життя. 30 хвилин тривала боротьба за життя самої породилі,

нули 11 людей, понад 40 поранених, серед них — п'ятеро дітей. Обстріли міста тривають щодня й ночі.

(Стаття 8 (2) (b) Римського статуту).

РОЗСТРІЛ «УРАГОНОМ» ДИТЯЧОГО САДОЧКА В ОХТИРЦІ

На другий день повномасштабної війни внаслідок обстрілу реактивними системами залпового вогню «Ураган» міста Охтирка на Сумщині постраждав житловий масив, бомбосховища та ясла-садочок «Сонечко». Загинула одна дитина і двоє вихователів, 17 дітей поранено.

(Стаття 8 (2) (b) Римського статуту).

ЗНИЩЕННЯ ОБ'ЄКТІВ КРИТИЧНОЇ ІНФРАСТРУКТУРИ, КУЛЬТУРНОЇ СПАДЩИНИ

На території України зруйновано повністю 21 779 об'єктів і будівель критичної інфраструктури, ще майже 140 тисяч — частково. Майже 10 тисяч пожеж виникло по всій країні внаслідок обстрілів.

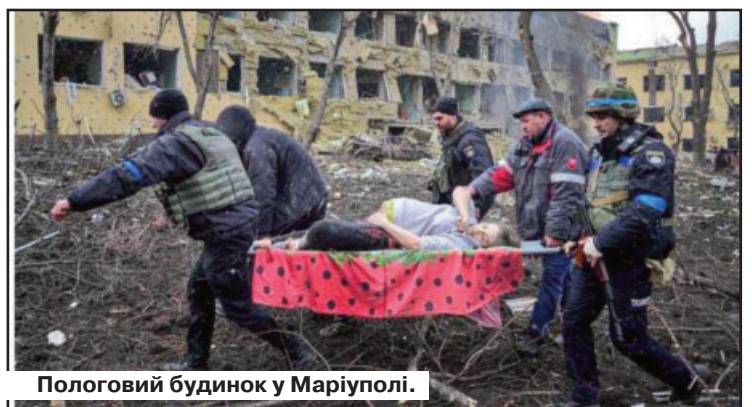
Пошкоджено 144 релігійні споруди. Знищено 118 медичних закладів, ще 628 медичних об'єктів пошкоджено. Від ворожого вогню постраждало 100 спортивних об'єктів.

За підрахунком ЮНЕСКО, понад 150 культурних об'єктів в Україні частково або повністю зруйновано. «Незаконне, безглузде та значне за обсягами знищення чи привласнення майна, що не викликає воєнної необхідності» — воєнний злочин (стаття 8 (2) (a) Римського статуту).

Відповідно до статей нашого Кримінального кодексу, за умисні вбивства, порушення законів і звичаїв війни, посягання на територіальну цілісність і недоторканність України, злочини проти миру, безпеки людства та міжнародного правопорядку рашистам загрожує від 10 до 15 років ув'язнення або довічне ув'язнення.

В Україні створено головну платформу збору доказів воєнних злочинів російської федерації — <https://warcrimes.gov.ua/>, де акумулюється інформація про злочини ворога, котра буде використана Офісом Генпрокурора в Міжнародному кримінальному суді в Гаазі й в українських судах, а також під час потенційних спеціальних міжнародних трибуналів. Ці докази також надаватимуть Міністерство закордонних справ Міжнародному суду ООН, а Міністерство юстиції — Європейському суду з прав людини.

На жаль, війна триває...

Пологовий будинок у Мариуполі.

(Закінчення. Початок у попередньому номері).

– Чим закінчився той понеділок?

– До нас під'їхали і сказали: всі по автобусах, виїжджаємо. Куди – ми не знали. Виявилось, що на ніч нас повезли у фільтраційний табір у селі Безіменне. Несподівано для себе ми там просиділи весь вівторок, середу і четвер Світлого тижня.

– Отже, ви очікували, що приїдете, заберете людей із заводу і повернетесь до Запоріжжя. А вийшло інакше... Що було у вівторок?

– Уночі з понеділка на вівторок кожні 20 хвилин літаки бомблять «Азовсталь» – бомбардувань було буквально десятки. А у вівторок зранку вони перестають літати, і продовжують переговори. І нам так само сказали: їде один автобус, одна швидка, один священник. У вівторок зранку поїхав отець Віктор Івашук.

– А ті, хто залишився у фільтраційному таборі, що робили?

– Нам сказали: «Будьте готові у будь-який момент виїжджати. Якщо вдасться заповнити людьми цей один автобус, отже, процес пішов».

Але й у вівторок, геть ввечері, отець Віктор також приїхав ні з чим. А в середу поїздок не було взагалі, бо треба було розібрати завали на «Азовсталі» після нічних бомбардувань – люди просто не могли пройти. І навіть попри цю домовленість у ніч із вівторка на середу велася жорстка бомбардування.

Уже на другий день, у вівторок, ми зрозуміли, що ніяких загиблих, ніяких поранених солдатів ми не заберемо.

– Як ви це зрозуміли?

– Ми ж маємо вуха. Чули певні речі. Розуміли, що йде якийсь дуже складний процес. В останні два дні, у середу і четвер, у перемовинах звучала вже зовсім невелика цифра, порівняно з початком процесу – бодай врятувати кілька десятків людей і все. І тонації переговорів теж постійно... звучувалися.

Люди в тій ситуації – не просто заручники. Вони – предмет торгів. Я чув, як наші перемовники вимагали, аби люди, вийшовши з «Азовсталі», сідали в автобус та їхали на територію, підконтрольну Україні. А інша сторона вимагала, щоб вони їхали до фільтраційного табору для так званої фільтрації, де їм запропонують виїхати в росію. А потім, хто не захоче, можливо, їм дозволять виїхати на територію України.

До того ж, у таборі почали коїтись деякі недобрі провокаційні речі. В останні два дні ми вже зрозуміли, що постає питання і нашої власної безпеки. Наприклад, зранку біля нашого намету можна було чути розмови нібито від імені свідків про Україну, війну і тому подібне. Зрештою все те, що щоденно звучить в російських телевізійних програмах. Слово в слово як у солов'ячих і скабешів.

На четвертий день наші водії сказали: «Якщо нас випустять, їдемо додому. Якщо солярки не вистачить, зливаємо всю, що є, в один автобус, і тікаємо».

– Це вони були вже настільки деморалізовані?

– Ні, ці досвідчені водії розуміли, що над нами згущаються хмари. Вони були досить обережними, адже їх колеги вже потрапляли «у підвали» для з'ясування певних питань на кілька днів.

Це були просто герої – звичайні шофери звичайних міських автобусів Запорізького АТП. Їм сказали: «Будуть їхати на Маріуполь, хто поїде?» І вони: «Їдемо». Ті, хто були з нами, знали, як їхати, як обшукують автобуси (а їх обшукують до міліметра), як поводитися на блокпостах і на шляху. Вміють

ЧОТИРИ ДНІ БЕЗ БОЇВ

Хресний хід у Маріуполь: як це було

Про молитовну ходу до Маріуполя, якою була ця поїздка і що там насправді відбувалося, продовжує свою розповідь настоятель Воскресенського храму-пам'яті загиблим та ветеранам Афганістану, перший проректор Київської духовної академії протоієрей Сергій Ющик.

їздити між мінами, між розтяжками. Я був вражений і їхньою простотою, і їхньою відданістю.

– Тож у середу ви просто чекали і все?

– У другій половині дня процес евакуації знову міг статися, але знову не стався. І ми чекали четверга. Водії в четвер були з четвертої ранку на ногах, ми – з п'ятої. Чекали, що процес евакуації почнеться з хвилини на хвилину. Священники між собою зайняли чергу, хто за ким їде, в залежності від дозволеного транспорту.

Ідесь близько 10-11 ранку влітає комендантська автівка, і нам кажуть: «Швидко всі шикуйтеся в колонію». Хтось питає: «В туалет можна?» Йому відповідають: «Немає коли, 30 секунд – і їдемо на «Азовсталь»».

Автобуси виїжджають із двору, поки вони вишикувалися, до нас підбігають та кажуть: «Їдуть два автобуси і дві швидки». Ми швидко забігаємо, четверо священників, в автобуси. Потім: «Чекайте». Потім: «Здайте 10 метрів назад». Потім: «Ще 15 метрів». «Чекайте...» «Чекайте...» «Чекайте...» І так ми там пробули до п'ятої вечора.

А о п'ятій виїхали в Маріуполь. Провели «Азовсталь» поглядом.

– Який вигляд має Маріуполь?

– Ми їхали понад заводом Ілліча, проїжджали Нікопольський проспект, парк Гурова. До речі, парк цілий і дуже красивий. Але решта – згарище. 70-80% будівель – згарище. Є будинки, де спалені кілька квартир, а є такі, що згоріли вщент. В одному будинку верхніх поверхів немає, а десь на рівні шостого стоїть бабуся і дивиться у вікно. Просто дивиться. Притому, що самого вікна також немає.

Квартал на сході з боку Новозаводська (маю на увазі мікрорайон Східний, де до війни проживало кілька десятків тисяч маріупольців) фактично зруйнований. Те, що не спалене, повністю завалене. Груда бетону – і більше нічого.

А біля METRO (протилежа частина міста, 23 МКР), де організовано евакуацію людей, зібралися тисячі мешканців. Люди виносять з хати у кого що є: щось продають, щось міняють... Якись стихійні риночки з'являються. Багато людей просто їде по місту з порожніми банками по воду, десь її шукають. Місто пахне згарищем.

– Воно завжди пахне морем...

– Ні, зараз воно пахне... Все місто пахне... Скажу так: горіло органікою.

пішли до тамтешніх працівників МНС і попросили, щоб кожному дали можливість зателефонувати додому. Ми так двічі телефонували.

– Який вигляд має фільтраційний табір?

– У центрі села – невеликий базарчик, облаштований під табір. Немає жодної лавки, сидіти нема де. Стоїть там 15-20 наметів. Є огорожа. І люди, які не пройшли фільтрацію, не мають права від цього табору кудись ходити. Вони повинні зійти в спеціальний намет, пройти фільтрацію. Я не знаю, що це таке, але люди, які її пройшли, казали нам: «У нас сьогодні свято навіть більше, ніж Великдень».

Фільтраційний табір: життя і смерть

– Розкажіть, будь ласка, про ваше перебування у так званому фільтраційному таборі. Де ви там жили?

– Це був великий намет на 17 місць, із розкладушками. Вечеряли ми теж на ліжку: склали й прибирали матрац, розклали їжу.

Ми, священники, поводитися так, як і належить на Великодньому тижні. Зранку вставали на галявині й співали ранкові молитви. Ввечері – вечірні молитви. Як могли одне одному підіймали настрої, віталися: «Доброго ранку! Ми з України!» Щоб взагалі не забути, хто ми. І ми могли спокійно підходити до людей і спілкуватися з ними на різні теми.

– Якою мовою?

– Російськомовні – російською. Україномовні – українською. Як у житті.

– До українкомовних не виникало питань?

– Ні. Але в перший день у таборі сталася комічна ситуація. Усі священники, які туди поїхали, достатньо росли, широкоплечі. Бородати. І про нас подумали, що ми «колеги» хлопців з полку «Азов». І якщо ми зайдемо на «Азовсталь», то «азовці» перевдягнуться в одяг священників і вийдуть звідти, мовляв, буде просто-напросто ротація солдатів.

У понеділок приймаюча сторона довго умовляла нас сходити з ними на море. Ми роздяглися по пояс, зайшли у воду – аби просто помитися з дороги (на той момент ми уже дві доби були в дорозі, спали в одязі). Взагалі, коли вирушали із Запоріжжя, думали, їдемо туди й назад. Майже ні в кого з нас не було рушника чи зубної щітки).

Потім зрозуміли, що нас попросили скупатися, аби перевірити наші татування.

Того ж вечора вийшли прогулятися по містечку. Ми ж у гостях... Зайшли в магазин. І в магазині зрозуміли, що на нас насувається «радянський союз» на полицях лише варена ковбаса, кефір, горілка, пиво. І все. Хоча це селище вже вісім років як «визволене».

Однак потім наша присутність уже викликала напруження, і згодом нам сказали: «Без нашого дозволу і супроводу – лише туалет, намет і радіус 20 метрів». Тож далі ми ходили співати ранкові молитви у свій автобус. Автобус став нашим посольством.

– А телефони у вас відбирали?

– Аби не виникало зайвих питань, ми поїхали до Маріуполя без телефонів. Коли зрозуміли, що затримуємося, то

ному і благочестивому похованні своїх рідних і знайомих. І неможливість це зробити гнітить. Це трагедія – коли зараз, у сучасному світі, людина не похована, а закопана.

Постскриптум

– Не було розчарування, що з'їздили і повернулися ні з чим?

– Можливо, наші чотири дні переговорів встановили певну довіру між сторонами. Ті, хто нас відправляв, сказали: «Ваша місія також мала певну мету».

Так, ми не досягли стовідсоткового результату. Але наших чотири дні – це чотири дні без боїв. Дійсно, вночі відбувалися бомбардування, однак удень не стріляли, бо наша переговорна група була там.

Маю на увазі не тільки священників, а всю групу. Чи це є досягнення? Хтось скаже, що ні, хтось – що так.

– Коли ви повернулися до Запоріжжя?

– Увечері в четвер доїхали до блокпоста, і нам сказали: «Ніхто далі нікуди не їде». Ми залишилися в автобусах на всю ніч. Зранку о шостій поїхали далі, але на наступному блокпості почули: «Сейчас іде атака на Запоріжжя, ждите». Ми простояли ще кілька годин. Відтак шлях від Маріуполя до Запоріжжя становив 22 години: це при тому, що нас супроводжували як на окупованій території, так і на українській.

Зворотнім шляхом ми зустрілися з великою евакуаційною колоною ООН.

У Запоріжжі нас зустріла українська сторона, ми обійнялися. Поїхали у Будинок культури, там на нас чекав владика Лука і ще десять священників – на випадок, якщо знадобиться ротація. Я встиг вмитися, ми сіли в автобус і з великодніми піснеспівами поїхали на Київ. Опівночі з п'ятниці на суботу були вдома.

– Як вас зустріли вдома?

– Живого (посміхається). Я родині особливо не розповідав. Настоятель поїхав з храму на Великдень, тож їм треба було прохати батюшок з Духовної академії та Лаври допомогти служити. Наступного дня – престольне свято, знову без настоятеля. Так що моїм було чим зайнятися. Матушка просто не встигла злякатися з приводу мого від'їзду.

Діти, звичайно, турбувалися. Їм я сказав: «Мене довго не було, я перед вами завинив, тому покажіть точку на карті України – поїдемо туди». І ми поїхали додому, в Луцьк. У Луцьку я пішов вклонитися могилі батька, обійняв маму та всю родину. А потім сів на центральній вулиці міста із чашечкою кави і насолоджувався тим, як багато людей просто прогулюється містом. Батьки, діти, молоді мами з колясками.

Я годину просто дивився на місто і тішився. Виглядом гарних людей лікував душу. Тому що це гнітюче ставлення, побачене в експедиції, цей стан людей, які стали заручниками...

І я хочу звернутися до тих людей, які не бачили війни, яких вона не торкнулася. Щоб у них вистачало любові обійняти тих, хто війну побачив. Щоб їхнього терпіння вистачило на тих, хто вихолостив своє терпіння, коли над ним стріляли. Щоб їхнього смаку до життя вистачило на тих, хто втратив смак навіть до кави.

Нам треба обійняти, зцілити таких людей, у яких війна вкрала частину душі, частину життя – любов'ю, людяністю, розділеним горнятком кави.

– А що б ви сказали тим, хто не може вийти з кавою на вулицю й насолоджуватись життям?

– Про тих людей я говорю з Богом. Тих, хто постраждав від війни, оберне не моє слово зараз, а моя молитва.

Інтерв'ю вела Ірина ГРИНЮК.

Вітаємо!

ТРЕБА ЗРОБИТИ ЩЕ БАГАТО

27 червня відсвяткував свій ювілей голова Нововодолазької Спілки ветеранів Афганістану, заступник голови Харківської обласної Спілки ветеранів Афганістану, депутат Нововодолазької районної ради VII скликання Сергій Федорович Вороняк.

НА ЙОГО ОФІЦЕРСЬКУ ДОЛЮ випали тяжкі випробування в період проходження служби у Баграмському окремому розвідувальному батальйоні (1983–1985 рр.). Під керівництвом Сергія Федоровича Нововодолазька Спілка стала однією з найкращих у ХОСВА та УСВА.

Шановний Сергію Федоровичу!

Вітаємо з ювілейною датою у Вашому житті! Ми захоплюємося Вашим професіоналізмом, людяністю, добротою та щирістю. Тож нехай Ваше життя сповнюється лише відкритими людьми, яскравими емоціями, позитивними моментами. Бажаємо Вам не зупинятися на досягнутому, йти вперед до нових цілей, вести за собою інших. Сердечно зичимо повсякчас відчувати міцну підтримку від друзів, безмежну любов від родини й прихильність долі. Нехай мрії здійснюються! Нам треба зробити ще багато.

ПЕРЕДПЛАТА-2022

Побратиме, це наша з тобою газета!

Газету Української Спілки ветеранів Афганістану (воїнів-інтернаціоналістів) «ТРЕТІЙ ТОСТ», де друкуються законодавчі матеріали з питань соціального захисту сімей загиблих військовослужбовців, інвалідів війни, учасників бойових дій, юридичні консультації, матеріали про життя і роботу організацій УСВА (територіальних, місцевих, районних), спогади, проза і поезія, можна передплатити за Каталогом видань України «Преса поштою»:

- на сайті ДП «Преса» www.presa.ua,
- на сайті АТ «Укрпошта» www.ukrposhta.ua,
- у відділеннях поштового зв'язку,
- в операційних залах поштамтів,
- у пунктах приймання передплати.

Оформити передплату з поточних місяців також завжди можна до 16 числа (включно) кожного місяця, що передє передплатному.

Мінімальний передплатний період – один місяць.

Наш індекс – 30224.

Вартість передплати з урахуванням приймання передплати і доставки складає:

на місяць – 14 грн, на три місяці – 37 грн,
на шість місяців – 68 грн, на рік – 130 грн.

Підтримуйте газету воїнів-інтернаціоналістів «Третій тост» своєчасною передплатою.

ПРЕС-СЛУЖБА УСВА.

ПУТІНУ НЕ ВІРИТЬ

Ветерана-«афганця» в росії оштрафували за публікацію антивоєнних картинок у мережі

Грязновецький районний суд Вологодської області оштрафував 64-річного військового пенсіонера Миколу Смишляєва на 30 тисяч рублів за антивоєнні картини в Інтернеті.

ЯК ПОВІДОМЛЯЄ Цензор. НЕТ із посиланням на "Север.Реалии", Смишляєв воював у Афганістані, служив у Групі радянських військ у Німеччині та в литовському місті Шауляй. Під

час судового процесу він намагався пояснити, що за ці роки у нього виробилося абсолютне неприйняття війни, тим більше – з Україною. Суд інкримінував йому дискредитацію армії РФ.

"Після початку війни написав своїм знайомим, що путіну не вірю, що війну не підтримую і вбачився. Хтось нормально відреагував, хтось погано. Один мій знайомий під Харковом, також колишній військовий, перестав виходити на зв'язок – хочеться вірити, живий", – зазначив ветеран.

У Миколи троє дітей і троє онуків. Родичі його підтримують, але самі відкрито не висловлюють свою позицію. У 2018 році після участі у мітингах проти пенсійної реформи і сварок з владою у нього стався інсульт, і його протест перейшов до Інтернету.

Смишляєва оштрафували на 30 тисяч рублів за картини з написом "Нет войне". Місцеві журналісти оголосили збір грошей і потрібну суму збрали за два дні. 14 тисяч, які залишились, Микола витратив на оплату штрафів трьом жителям Вологодської області.

МОВЧАЗНІ СВДІКИ ЖОРСТОКИХ БОІВ

У Бучі просять врятувати розстріляні окупантами вікові дуби у сквері Воїнів-«афганців». Професійні лікарі дерев можуть їх врятувати, поки ще не пізно.

ПІД ЧАС БОЙОВИХ ДІЙ у місті та важкого бою сильно постраждали вікові дуби, які були окрасою всього міста. Активістка, зоозахисниця, засновниця ГО "Крила Птаха" Марія Микитюк звернулася до відомого лікаря дерев і міського голови Бучі з проханням врятувати поранені дерева.

"Вони живі, але зранені, як і усе наше місто. Від імені екологічної громадської організації міста-героя Бучі щиро прошу допомогти у лікуванні поранених, за моїми підрахунками – це вісім дерев. Багато років знаю вас, як неймовірного лікаря дерев, який лікує найважчі випадки і дає шанс на життя. Запрошую вас у наше місто для огляду, консультації та професійної допомоги", – звернулася Марія Микитюк до Володимира Ветроградського. Також просить міського голову Анталолія Федорука посприяти у лікуванні та збереженні вікових дубів міста, які були розстріляні й стали свідками жорстоких боїв.

Любава ЛИСИЧКИНА.

Спорт і відпочинок

ВЕЛОДЕНЬ НАБИРАЄ ОБЕРТВІВ

Уже не вперше в Шепетівці відбувся велодень, організований відділом у справах сім'ї, молоді та спорту міської ради спільно з Шепетівською Спілкою ветеранів Афганістану та центром фізичного здоров'я населення «Спорт для всіх».

ЦЬОГО РОКУ ВЕЛОДЕНЬ відбувся гарного літнього дня, брали участь не тільки містяни, але й представники сільських громад Шепетівського району, шанувальники велоспорту – прихожани молодіжного відділу Шепетівської єпархії храму Віри, Надії, Любові та їх матері Софії на чолі з протоієреєм Федором Вересюком.

За традицією старт відбувся о 10:00 з площі Шевченка у супроводі машин поліції та швидкої допомоги. Маршрут пролягав через вулиці Миколи Островського і Валі Котика у на-

спритний – спритний і я» та інші розваги.

Тим часом члени Шепетівської СВА – Валерій Окорський, Валерій Косоков, Андрій Андреев, Віктор Метельський та Василь Яворський приготували традиційний козацький куліш. Нагодувати близько трьохсот учасників велопробігу – справа з нелегких, тому на виручку прийшла не менш смачна юшка. Від організаторів і настоятеля храму Віри, Надії, Любові та їх матері Софії воїна-«афганця» протоієрея Анатолія Вересюка учасників велопробігу пригостили смачним морозивом.

Переможці та учасники отримали нагороди і подарунки.

До речі, не забули організатори привітати головного кошевару Віктора Метельського з його професійним святом – Днем медичного працівника, який присвятив цій професії не один десяток років, рятуючи

пряму Новоград-Волинського шосе.

Відстань, яку подолали велосипедисти в один бік, склала близько 8 кілометрів. У зоні відпочинку було організовано спортивні змагання «Тато

життя побратимів у Афганістані, а згодом і шепетівчан.

Володимир ПИПІЧ,
член Шепетівської СВА,
учасник бойових дій
в Афганістані.

ТТ

ТРЕТІЙ ТОСТ

Свідоцтво про реєстрацію
КВ 839 від 18.07.1994 р.

Газета заснована у липні 1991 року

ЗАСНОВНИК: УКРАЇНСЬКА СПІЛКА ВЕТЕРАНІВ
АФГАНІСТАНУ (ВОЇНІВ-ІНТЕРНАЦІОНАЛІСТІВ)

РЕДАКЦІЯ НЕ ЗАВЖДИ ПОДІЛЯЄ ПОЗИЦІЮ АВТОРІВ І НЕ МАЄ МОЖЛИВОСТІ ПОВЕРТАТИ РУКОПИСИ. ЛИСТУВАННЯ З ЧИТАЧАМИ – НА СТОРІНКАХ ГАЗЕТИ. ЗА ТОЧНІСТЬ І ДОСТОВІРНІСТЬ ВИКЛАДЕНИХ ФАКТІВ ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ НЕСЕ АВТОР.

НАША АДРЕСА:
01054, М. КИЇВ, ВУЛ. ЯРОСЛАВІВ ВАЛ, 36Е.
ТЕЛ. 272-47-45, ФАКС 272-50-42.
E-MAIL: USVA2007@UKR.NET
САЙТ: WWW.USVA.ORG.UA

ГАЗЕТУ ВІДДРУКОВАНО У ДРУКАРНІ
ФОН КЛЮЧУК С. М., МІСТО ЧЕРНІВЦІ,
ВУЛ. ЗАВОДСЬКА, 37.
Тираж 2000. Зам. 740.
ІНДЕКС 30224.

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ